

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Μείωση ασφαλιστικών εισφορών και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, αποτελείται από δύο (2) Μέρη και τριάντα οκτώ (38) άρθρα.

Με το Μέρος Α' υπό τον τίτλο «Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διατάξεις», το οποίο περιλαμβάνει δύο (2) Κεφάλαια και είκοσι δύο (22) άρθρα, εισάγονται διατάξεις ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού περιεχομένου.

Ειδικότερα, με το Κεφάλαιο Α' προτείνεται η τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, ιδίως ως προς ζητήματα σχετικά με τη μείωση εισφορών των ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και αγροτών.

Τα κυριότερα ζητήματα που προτείνονται προς ρύθμιση είναι:

- ο επανακαθορισμός των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών κύριας σύνταξης για τους ασφαλισμένους οι οποίοι υπάγονταν στην ασφάλιση του πρώην Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ) και του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ) σε ποσοστό 13,33% από 1.1.2019 (άρθρο 1),
- ο προσδιορισμός του ποσοστού μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών σε ασφαλισμένους του πρώην ΕΤΑΑ και αυτοαπασχολούμενους αποφοίτους σχολών ανώτατης εκπαίδευσης οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σε επιστημονικούς συλλόγους ή επιμελητήρια που έχουν τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, κατά την πρώτη πενταετία από την υπαγωγή τους στην ασφάλιση (άρθρο 2),

2

- το ύψος της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς για τους αυτοαπασχολούμενους ασφαλισμένους που υπάγονταν στην ασφάλιση του πρώην Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) από 1.1.2019 και εφεξής (άρθρο 3),

- η θέσπιση νέας βάσης υπολογισμού μηνιαίας εισφοράς των αυτοαπασχολούμενων και ελευθέρων επαγγελματιών στον κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ) (άρθρο 4),

- η θέσπιση νέας βάσης υπολογισμού μηνιαίας εισφοράς των αυτοαπασχολούμενων και ελευθέρων επαγγελματιών στον κλάδο εφάπαξ παροχών (άρθρο 5),

- η κατάργηση μεταβατικής διάταξης του ν. 4387/2016 η οποία προέβλεπε μειώσεις ποσών των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών προς τους φορείς επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ παροχής των ως άνω αναφερόμενων ασφαλισμένων (άρθρο 6),

- η τροποποίηση της έννοιας των συντάξιμων αποδοχών για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους σύνταξης κύριας ασφάλισης σε αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες και ασφαλισμένους του άρθρου 40 του ν. 4387/2016 (άρθρο 7).

Ακολουθώντας, με το Κεφάλαιο Β' του Μέρους Α', εισάγονται ειδικότερες ρυθμίσεις ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού περιεχομένου, διά των οποίων, μεταξύ άλλων:

- προσδιορίζεται το καθεστώς έναρξης και λήξης του δικαιώματος απονομής επικουρικής σύνταξης (άρθρο 8),

- εισάγεται υποχρέωση απονομής επικουρικών συντάξεων και εφάπαξ παροχών από το ΕΤΕΑΕΠ σε όσους ασφαλισμένους του πρώην ΕΤΑΑ έχουν υποβάλει δήλωση περί εξόφλησης εισφορών, με ταυτόχρονη δυνατότητα ελέγχου, από πλευράς του ΕΤΕΑΕΠ, της ακρίβειας των υποβληθέντων στοιχείων εντός δύο ετών (άρθρο 9),

- ορίζεται ότι δεν αναζητούνται αχρεωστήτως καταβληθείσες επικουρικές συντάξεις από το Ταμείο Ασφάλισης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ΤΑΔΚΥ), και εφάπαξ παροχές από το Ταμείο Πρόνοιας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ΤΠΔΚΥ) οι οποίες προέκυψαν από ανάκληση των πράξεων απονομής για λόγους που δεν ανάγονται σε υπαιτιότητα των ασφαλισμένων (άρθρο 10),

- προβλέπεται η δυνατότητα υπαγωγής στον ν. 4387/2016 ως προς την προσαύξηση της σύνταξης κατόπιν αναγνώρισης πλασματικών χρόνων η οποία έλαβε χώρα πριν από την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου (άρθρο 11),

- θεσπίζεται η διαδικασία εκκαθάρισης και πληρωμής από τον Ενιαίο Φο-

ρέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κλάδου υγείας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΚΑ) οι οποίοι εντάχθηκαν στον Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ) (άρθρο 12),

- καθορίζονται ζητήματα ως προς τη νομική παράσταση του ΕΦΚΑ σε δίκες που αφορούν αξιώσεις ή υποχρεώσεις των κλάδων υγείας που μεταφέρθηκαν στον ΕΟΠΥΥ (άρθρο 13),

- εισάγεται νέος τρόπος απόδειξης της ηλικίας των ασφαλισμένων του πρώην ΟΓΑ (άρθρο 14),

- θεσπίζεται συνεργασία του ΕΦΚΑ με τη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) για τη χορήγηση συντάξεων του δημόσιου τομέα (άρθρο 15),

- καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού σύνταξης των μονοσυνταξιούχων ασφαλισμένων του πρώην Ταμείου Σύνταξης και Αυτασφάλισης Υγειονομικών (ΤΣΑΥ) για αιτήσεις που κατατέθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (άρθρο 16),

- προσδιορίζεται ο τρόπος αναζήτησης αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών οι οποίες χορηγήθηκαν χωρίς υπαιτιότητα των λαβόντων, μετά από απόφαση της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 17),

- τροποποιείται η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4331/2015 περί παρακράτησης και συμψηφισμού απαιτήσεων οφειλέτη κατά του φορέα με οφειλές προς τους ΦΚΑ (άρθρο 18),

- παρατείνεται η αναστολή προϋποθέσεων για την υπαγωγή σε ρύθμιση των οφειλομένων εισφορών προς τους ΦΚΑ (άρθρο 19),

- προσδιορίζονται ως μέλη οικογένειας, υπαγόμενα στον ΕΦΚΑ για παροχές υγειονομικής περίθαλψης, και τα μέλη οικογένειας που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου (άρθρο 20),

- εισάγεται νομοτεχνική βελτίωση στον ν. 4509/2017 ως προς τους τίτλους κτήσης, απαραίτητη μετά την αντικατάσταση του άρθρου 39 του ν. 4387/2016 με το άρθρο 1 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου (άρθρο 21),

- θεσπίζεται η δυνατότητα λήψης σύνταξης λόγω θανάτου από φυσικές καταστροφές σε μέλη οικογένειας του θανόντος, κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στο άρθρο 12 του ν. 4387/2016 (άρθρο 22).

Διά του Μέρους Β' υπό τον τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων εργαζομένων, ανέργων, ΣΕΠΕ και ΟΑΕΔ και λοιπές διατάξεις», το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 23-38, ρυθμίζονται θέματα ως προς τους εργαζομένους, τους ανέργους, το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και τον Οργανισμό Απασχόλησης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

4

Ειδικότερα, διά του Κεφαλαίου Α' ρυθμίζονται, ιδίως:

- η παράσταση πολιτικής αγωγής των εργαζομένων σε υποθέσεις σχετικές με καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών και αποζημίωση απόλυσης (άρθρο 23),
- η δημιουργία νέων τμημάτων Επιθεώρησης του ΣΕΠΕ (άρθρο 24),
- η δυνατότητα νομικής εκπροσώπησης του Ειδικού Γραμματέα του ΣΕΠΕ, των επιθεωρητών και λοιπών υπαλλήλων που συντρέχουν στη διεξαγωγή ελέγχων, είτε από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ), είτε από πληρεξούσιο δικηγόρο της επιλογής τους (άρθρο 25),
- ο χαρακτηρισμός της τέλεσης ορισμένων ποινικών αδικημάτων σε βάρος του Ειδικού Γραμματέα ΣΕΠΕ, των Επιθεωρητών και ορισμένων κατηγοριών υπαλλήλων ως «ιδιαίτερα επιβαρυντική περίπτωση» (άρθρο 26),
- η δωρεάν μετακίνηση των ανέργων εγγεγραμμένων στα μητρώα του ΟΑΕΔ με τα μέσα μαζικής μεταφοράς (άρθρο 27),
- η συμμετοχή του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ) στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΑΕΔ και στην επιτροπή του Ενιαίου Λογαριασμού για την Εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (ΕΛΕΚΠ) (άρθρο 28),
- ζητήματα σχετικά με τα προγράμματα απασχόλησης ανέργων (άρθρο 29).

Στη συνέχεια, με το Κεφάλαιο Β' εισάγονται ειδικότερες ρυθμίσεις, και, ιδίως:

- θεσπίζεται η καταβολή αποζημίωσης, και όχι αμοιβής, στους δικαστικούς αντιπροσώπους στις εκλογές συνδικαλιστικών οργανώσεων (άρθρο 30),
- παρατείνεται αυτοδικαίως έως 31.12.2019 η υφιστάμενη «Σύμβαση Συντήρησης του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ» (άρθρο 31),
- θεωρούνται σύννομες, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, οι λειτουργικές και λοιπές δαπάνες του ΕΦΚΑ οι οποίες πραγματοποιήθηκαν το 2017 (άρθρο 32),
- παρέχεται στους ελεγκτές των Περιφερειακών Ελεγκτικών Κέντρων Ασφάλισης (ΠΕΚΑ) η δυνατότητα νομικής εκπροσώπησης είτε από μέλος του ΝΣΚ είτε από πληρεξούσιο δικηγόρο της επιλογής τους (άρθρο 33),
- συνιστώνται οργανικές θέσεις σε εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και καθορίζεται ο τρόπος κάλυψής τους (άρθρα 34 και 35),
- τροποποιείται ο αριθμός των μελών που συμμετέχουν στα Διοικητικά Συμβούλια των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας (άρθρο 36),
- καταργούνται από 1.1.2019 τα Περιφερειακά Γραφεία/Ενότητες του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), και καθο-

ρίζονται οι όροι και η διαδικασία για τη μεταφορά του τακτικού προσωπικού τους σε άλλους φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθρο 37).

Τέλος, διά του άρθρου 38 ορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος του νόμου.

Β. Όπως έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (βλ., ενδεικτικώς, τις εκθέσεις επί των νομοσχεδίων «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις Εργασιακές Σχέσεις» (ν. 3863/2010), «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας» (ν. 3899/2010), «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (ν. 3986/2010), «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολογιοβαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (ν. 4024/2011), «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016» (ν. 4093/2012), «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, τροποποιήσεις του ν. 4093/2012, (...) και άλλες διατάξεις» (ν. 4111/2013), «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)» (ν. 4334/2015) και «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (ν. 4387/2016)), η κρατική μέριμνα για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, εκφράζεται ως αντίστοιχο κοινωνικό δικαίωμα (στη θεωρία γίνεται λόγος και για σχετική θεσμική εγγύηση, βλ., λ.χ., Γ. Λεβέντη, Τα κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη, ΤοΣ, 1976, σελ. 172). Όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, επιφυλάσσεται στον κοινό νομοθέτη η ευχέρεια να ρυθμίζει τα θέματα που αναφέρονται στην οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων, στο πλαίσιο των κανόνων που τίθενται από τις εν γένει συνταγματικές διατάξεις, ιδίως περί ισότητας, προστασίας της οικογένειας και της υγείας, εδραίωσης της κοινωνικής ειρήνης και σεβασμού της αξίας του ανθρώπου (άρθρα 2, 4 και 21 Συντάγματος. Βλ., ενδεικτικώς, ΣτΕ 2747/1981, ΕΔΚΑ 1982, σελ. 271. Πρβλ. Κ. Κρεμαλή, Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, 1985, σελ. 38, επ., Α. Πετρόγλου, Η συνταγματική προστασία της Κοινωνικής Ασφάλισης, ΕΔΚΑ 1976, σελ. 690 επ.). Περαιτέρω, στοιχείο της έννοιας της εισφοράς προς ασφαλιστικό οργανισμό συνιστά η προσδοκία κάποιας αντιπαροχής με την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου βλ., ενδεικτικώς, ΣτΕ 3693/2015, 3412-

3/2013). Εντούτοις, η αρχή της ανταποδοτικότητας ως αρχή της αναλογίας μεταξύ ασφαλιστικών εισφορών και ασφαλιστικών παροχών, «δεν αποτελεί συνταγματικώς κατοχυρωμένο κανόνα», υπό την έννοια της απόλυτης αναλογίας εισφορών και παροχών (βλ., ενδεικτικώς, ΣτΕ Ολομ. 2287-2290/2015, ΣτΕ 724/2010, ΣτΕ 157/2009 ΔιΔικ 2010, σελ. 354, ΣτΕ 2535/2008, ΔιΔικ 2009, σελ. 1234, ΣτΕ 1022/2005, ΕΔΚΑ 2005 σελ. 654). Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) αναγνωρίζει στα συμβαλλόμενα κράτη ένα ευρύ περιθώριο εκτίμησης όσον αφορά στη διαμόρφωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, λαμβανομένων υπόψη τόσο των οικονομικών δεδομένων όσο και των ιδιαιτεροτήτων της εκάστοτε χώρας (ΕΔΔΑ, 8.12.2009, *Muñoz Díaz* κατά Ισπανίας, αριθμ. 49151/07, 8.12.2009, *Wieczorek* κατά Πολωνίας αριθμ. 18176/05).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1 (σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 έως 5)

α. Με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου προτείνεται η μείωση κατά 6,67 ποσοστιαίες μονάδες από την 1.1.2019 του ποσοστού της ασφαλιστικής εισφοράς που επιβάλλεται σε αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες, ώστε η εισφορά να ανέρχεται τελικώς σε ποσοστό 13,33% (αντί του ποσοστού 20%, το οποίο ισχύει σήμερα). Ομοίως, προβλέπεται το ίδιο ποσοστό για τους ασφαλισμένους που ασφαλιζόνταν ως αυτοαπασχολούμενοι στην ασφάλιση του πρώην ΟΓΑ, μετά τη λήξη μεταβατικής περιόδου, ήτοι από 1.1.2022 (άρθρο 3 του νομοσχεδίου). Περαιτέρω, με τις ρυθμίσεις των άρθρων 2, 4 και 5 τροποποιείται η βάση υπολογισμού της εισφοράς υπέρ επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχής, αντιστοίχως. Συγκεκριμένως, ορίζεται ότι οι αυτοαπασχολούμενοι και ελεύθεροι επαγγελματίες θα καταβάλλουν, ανεξαρτήτως εισοδήματος, τα ισχύοντα ποσοστά ανά περίοδο αναφοράς επί του κατώτατου μισθού άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών (για τους υπαγόμενους στο άρθρο 2 τα ποσοστά υπολογίζονται στο 70% της ανωτέρω βάσης).

Όπως έχει επισημανθεί στην έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (ν. 4387/2016), ως προς το ποσοστό μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών που βαρύνει, συμφώνως προς το ισχύον καθεστώς, τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες, εν συγκρίσει προς τις αντίστοιχες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών, «για τους μισθωτούς εργαζομέ-

νους, η ασφαλιστική εισφορά (20%) που αναλογεί στις αποδοχές τους βαρύνει αυτούς μόνο κατά το 1/3, και συγκεκριμένως σε ποσοστό 6,67%, δεδομένου ότι η, σε ποσοστό 13,33% επί των καταβαλλόμενων αποδοχών, εισφορά του εργοδότη δεν αποτελεί μέρος των αποδοχών/εισοδημάτων του εργαζομένου, δεν βαρύνει τον εργαζόμενο, και μόνος υπόχρεος για την καταβολή της είναι ο εργοδότης, δηλαδή πρόσωπο διαφορετικό από τον ασφαλισμένο. Αντιθέτως, για τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες δεν έχει περιληφθεί αντίστοιχη ρύθμιση, η οποία θα προέβλεπε, αναλόγως, ότι τα 2/3 των ασφαλιστικών εισφορών τους βαρύνουν κατά νόμο τους πελάτες/αντισυμβαλλομένους τους. Κατά συνέπεια, η επιβολή εισφοράς κύριας σύνταξης με συντελεστή 20% επί του εισοδήματος της ανωτέρω κατηγορίας ασφαλισμένων εισάγει, κατά παράβαση της συνταγματικής κατοχυρωμένης αρχής της ισότητας [αλλά, κατ' αποτέλεσμα, και της αρχής ανταποδοτικότητας των εισφορών], δυσμενή διάκριση σε βάρος τους, εν σχέσει προς την εισφορά που καταβάλλουν οι μισθωτοί εργαζόμενοι η οποία, κατά τα προαναφερθέντα, ανέρχεται σε ποσοστό 6,67% επί του εισοδήματος (αποδοχών) τους». Υπό το φως των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι τα προεκτεθέντα μέτρα κατ' αποτέλεσμα οδηγούν σε μικρότερες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές, αφενός, λόγω μείωσης του ποσοστού εισφοράς κύριας σύνταξης, αφετέρου, λόγω αλλαγής της βάσης υπολογισμού εισφοράς επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχών.

6. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι αντικείμενο της προτεινόμενης διάταξης είναι η αντικατάσταση του άρθρου 39 του ν. 4387/2016, παρατηρείται ότι θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί στην παρ. 1 του άρθρου 1 του νομοσχεδίου και ο τίτλος του υπό αντικατάσταση άρθρου, ήτοι «Εισφορές αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών», δεδομένου ότι το αντικείμενο ρύθμισης παραμένει το ίδιο. Μία τέτοια προσθήκη, εξ άλλου, εναρμονίζεται και προς τη μορφή του άρθρου 3 του νομοσχεδίου, το οποίο έχει ως αντικείμενο, αντιστοίχως, την αντικατάσταση του άρθρου 40 του ν. 4387/2016, και, για τον λόγο αυτό, αναφέρει και τον τίτλο του εν λόγω προτεινόμενου να αντικατασταθεί άρθρου.

Εν συνεχεία, με την παράγραφο 2 του άρθρου 1, και, αντιστοίχως με την παράγραφο 2 του άρθρου 3, ορίζεται ότι οι εκδοθείσες, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, υπουργικές αποφάσεις διατηρούνται σε ισχύ.

Σχετικώς επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η απλή κατάργηση (εν προκειμένω, αντικατάσταση) της εξουσιοδοτικής διάταξης δεν επιφέρει αυτοδικαίως κατάργηση και των κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή της, εκτός αν αυτό προβλέπεται ρητώς (ΣτΕ 904-905/2018, ΣτΕ Ολομ. 519/2015, 3372-

3374/2015, ΣτΕ 831/2015).

Υπό το φως της ανωτέρω νομολογίας, η παράγραφος 2 δεν παρίσταται αναγκαία.

Τέλος, επισημαίνεται ότι στην παράγραφο 2α του άρθρου 39 του ν. 4387/2016, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του νομοσχεδίου, χρησιμοποιείται ο όρος «εντεύθεν». Παρατηρείται ότι πλέον δόκιμος είναι ο όρος «εφεξής». Η ίδια επισήμανση ισχύει και για τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 40 του ν. 4387/2016, όπως προτείνεται να αντικατασταθεί με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του νομοσχεδίου.

2. Επί του άρθρου 10

Διά του άρθρου 10 ορίζεται ότι δεν αναζητούνται αχρεωστήτως καταβληθείσες επικουρικές συντάξεις από το ΤΑΔΚΥ, και εφάπαξ παροχών από το ΤΠΔΚΥ, που προέκυψαν από ανάκληση των σχετικών πράξεων απονομής για λόγους που δεν ανάγονται σε υπαιτιότητα των ασφαλισμένων.

Κατά την αιτιολογική έκθεση, η ανάκληση των σχετικών πράξεων απονομής επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ παροχής προέκυψε από εσφαλμένη ερμηνεία της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3232/2004, δυνάμει της οποίας εξαγόρασαν οι ασφαλισμένοι χρόνο ασφάλισης. Για λόγους νομοτεχνικούς, θα μπορούσε να αναφερθεί η συγκεκριμένη διάταξη και στην προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 10.

Περαιτέρω, παρατηρείται ότι, συμφώνως προς την αρχή της νομιμότητας, επιτρέπεται ελευθέτως η ανάκληση των παράνομων ατομικών διοικητικών πράξεων, ανεξαρτήτως του εάν έχουν απορρεύσει από αυτές δικαιώματα των διοικουμένων, εφόσον, όμως, η ανάκλησή τους γίνει εντός ευλόγου χρόνου από την έκδοσή τους (ΣτΕ 1358/2011, 1334/2009), ήτοι, εντός, καταρχήν, πενταετίας από την έκδοσή της (άρθρο μόνο του α.ν. 261/1968). Πάντως, τυχόν υπέρβαση του εύλογου χρόνου ανάκλησης διοικητικής πράξης κρίνεται από το αρμόδιο δικαστήριο κατά περίπτωση (βλ. ΣτΕ 1051/2008, ΣτΕ 227/2006, καθώς και Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 2017, σελ. 167). Μετά την παρέλευση του εύλογου χρόνου, δεν επιτρέπεται η ανάκληση των παράνομων επωφελών ατομικών πράξεων, των πράξεων, δηλαδή, από τις οποίες οι διοικούμενοι απέκτησαν δικαιώματα. Αντιθέτως αυτό δεν ισχύει αν: α) το διοικητικό όργανο παρασύρθηκε στην έκδοση της πράξης από απατηλή ενέργεια του διοικουμένου που ωφελείται από την πράξη (ΣτΕ 3866/1988, 312/1994, β) υπάρχουν υπέρτεροι λόγοι δημοσίου συμφέροντος (ΣτΕ 2403/1997, 3904/2008, και γ) η ανάκληση γίνεται για λόγους συμμόρφωσης προς το περιεχόμενο απόφασης του ΣτΕ ή διοικητι-

κού δικαστηρίου (βλ., σχετικώς, ΣτΕ 759/1987, καθώς και Επ. Σηπλιωτόπουλο, όπ. π., σελ. 168). Σχετικώς, μάλιστα, έχει κριθεί (βλ., ΣτΕ 1358/2011, ΣτΕ 1334/2009) ότι δεν είναι επιτρεπτή η, μετά πάροδο εύλογου χρόνου από την έκδοσή τους, ανάκληση ευνοϊκών για τους ασφαλισμένους πράξεων των ασφαλιστικών οργανισμών, έστω και παράνομων, από τις οποίες αυτοί απέκτησαν καλοπίστως δικαιώματα, υπό τη βασική προϋπόθεση ότι οι ευνοϊκές αυτές πράξεις εκδόθηκαν, χωρίς να υπάρχει κακόπιστη συμπεριφορά, ενέργεια ή παράλειψη του ασφαλισμένου έναντι του ασφαλιστικού οργανισμού.

3. Επί του άρθρου 11

Το άρθρο 11 θεσπίζει τη δυνατότητα υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 4387/2016 αναφορικώς προς την προσαύξηση της σύνταξης λόγω αναγνώρισης πλασματικών χρόνων, η οποία έλαβε χώρα πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016.

Εν προκειμένω, η φράση «δύναται να υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 4387/2016», η οποία αναφέρεται σε όσους δεν έχουν υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης μέχρι την έναρξη ισχύος του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, ίσως να προκαλέσει σύγχυση, και τούτο, διότι ο ν. 4387/2016 καταλαμβάνει, από την έναρξη ισχύος του, όλους όσους πρόκειται να υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης. Εν προκειμένω, καθίσταται σαφές ότι η φράση «δύναται να υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 4387/2016» αναφέρεται στο ειδικότερο ζήτημα της προσαύξησης του ανταποδοτικού μέρους της σύνταξης, κατόπιν αναγνώρισης πλασματικών χρόνων, η οποία έχει λάβει χώρα υπό το προγενέστερο του 4387/2016 καθεστώς.

Επομένως, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί η διάταξη ως εξής: «Όποιος έχει εξαγοράσει πλασματικό χρόνο πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (Α' 85) και δεν έχει υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύναται να καταβάλει τη διαφορά της ήδη καταβληθείσας εισφοράς με αυτή που είναι καταβλητέα συμφώνως προς το άρθρο 15 παρ. 1 περ. β' του ν. 4387/2016 προκειμένου να τύχει αντίστοιχης αύξησης των συντάξιμων αποδοχών δυνάμει του άρθρου 28 παρ. 2 εδ. δ'».

Περαιτέρω, δεδομένου ότι υφίσταται διαφοροποίηση μεταξύ του προ του ν. 4387/2016 καθεστώτος, και του ισχύοντος, γεννάται προβληματισμός ως προς τη σαφήνεια του τίτλου του άρθρου 11, στον οποίο γίνεται αναφορά σε αναγνώριση πλασματικών χρόνων «πριν την 1.1.2017», και όχι «πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016».

4. Επί του άρθρου 12

Με την προτεινόμενη διάταξη καθορίζεται διαδικασία εκκαθάρισης και πληρωμής από τον ΕΦΚΑ των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κλάδου υγείας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που εντάχθηκαν στον ΕΟΠΥΥ – συγκεκριμένως, των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων που αφορούν τα έτη από το 2006 και εφεξής, και για τις οποίες έχουν εκδοθεί τα προβλεπόμενα, ανά περίπτωση, παραστατικά – προς τα φαρμακεία, λοιπούς συμβεβλημένους ιδιώτες παρόχους υπηρεσιών υγείας, φαρμακευτικές εταιρείες και προμηθευτές υγειονομικού και λοιπού υλικού, στη δε παράγραφο 2 προβλέπονται, ειδικώς, κλιμακούμενα ποσοστά εκπτώσεων, ανά ποσό μηνιαίας οφειλής, των ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 3047-48/2017, σχετικώς με το μέτρο του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής (claw-back) του άρθρου 11 του ν. 4052/2012, όπως ισχύει) ότι, «για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, ιδίως δε για την αντιμετώπιση της οξείας κρίσης που διέρχεται η χώρα με απειλή κατάρρευσης της εθνικής οικονομίας, ο περιορισμός των δημοσίων δαπανών, με αντίστοιχο περιορισμό των χρηματικών απαιτήσεων ιδιωτών, είναι επιτρεπτός κατά το Σύνταγμα, εάν κατά την κρίση του νομοθέτη, η οποία υπόκειται στον οριακό έλεγχο συνταγματικότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αποτελεί μέτρο αναγκαίο και πρόσφορο», ο δε «περιορισμός των χρηματικών απαιτήσεων ιδιωτών, επιβαλλόμενος υπό τις ως άνω συνθήκες, δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα και στο άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ, εάν τηρείται η αρχή της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος που αφορά το κοινωνικό σύνολο και των αξιώσεων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου».

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε, για το μέτρο του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής (claw-back) του άρθρου 11 του ν. 4052/2012, ότι δεν υφίστατο παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, υπό την επιφύλαξη, όμως, ότι το μέτρο αυτό είναι προσωρινό και τίθεται προς τον σκοπό της εξυπηρέτησης «δημοσίου συμφέροντος, ιδίως δε για την αντιμετώπιση της οξείας κρίσης που διέρχεται η χώρα με απειλή κατάρρευσης της εθνικής οικονομίας».

Επισημαίνεται ότι δεν προκύπτει σαφώς από την αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης διάταξης, η προσφορότητα και η αναγκαιότητα των θεσπιζόμενων περιορισμών, προκειμένου να μην συνιστά προσβολή της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος που αφορά το κοινωνικό σύνολο και των αξιώσεων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου.

Τέλος, παρατηρείται ότι στην παράγραφο 1α χρησιμοποιείται ο όρος «ε-

ντεύθεν». Παρατηρείται ότι πλέον δόκιμος είναι ο όρος «εφεξής».

5. Επί του άρθρου 13

Το άρθρο 13 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου παραπέμπει σε μία σειρά νομοθετικών διατάξεων, συμφώνως προς τις οποίες, κλάδοι υγείας μεταφέρθηκαν στον ΕΟΠΥΥ.

Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι η παραπομπή στο «εδάφιο 1β της υποπαρ. ΙΒ.1 της παρ. ΙΒ του άρθρου μόνου του ν. 4093/2012 (Α' 222)» δεν είναι ορθή δοθέντος ότι, αφενός, η μεταφορά κλάδων υγείας στον ΕΟΠΥΥ συνιστά το αντικείμενο ρύθμισης του εδαφίου 1α, και όχι του εδαφίου 1β της εν λόγω διάταξης, αφετέρου, ο ν. 4093/2012 δεν περιλαμβάνει ένα και μόνο άρθρο αλλά τρία συνολικώς, εκ των οποίων η προτεινόμενη διάταξη αναφέρεται, προφανώς, στο πρώτο εξ αυτών.

Συνεπώς, θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί η φράση ως εξής: «εδάφιο 1β της υποπαρ. ΙΒ.1 της παρ. ΙΒ του άρθρου μόνου του ν. 4093/2012 (Α' 222)», ως εξής: «εδάφιο 1α της υποπαρ. ΙΒ.1 της παρ. ΙΒ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222)».

6. Επί του άρθρου 18

Διά της παρ. 1 του άρθρου 18 επέρχεται τροποποίηση στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4331/2015, η οποία εφαρμόζεται στην περίπτωση οφειλών που έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, και ορίζεται ότι οι ΦΚΑ προβαίνουν σε συμψηφισμό των χρηματικών απαιτήσεων του οφειλέτη έναντι του φορέα, μέχρι του ύψους των οφειλών του, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 83 του ΚΕΔΕ. Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι, στις περιπτώσεις οφειλών που έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, οι ΦΚΑ παρακρατούν πλέον ποσοστό της απαίτησης του οφειλέτη, το οποίο συμψηφίζουν με τις οφειλές. Τα ως άνω ποσοστά της παρακράτησης πρόκειται να ορισθούν με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Συμφώνως προς την παρ. 2 του άρθρου 18, «η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης της παρ. 1». Επισημαίνεται, επομένως, ότι, μετατίθεται η έναρξη ισχύος της ανωτέρω ρύθμισης σε χρόνο μεταγενέστερο, ήτοι αυτόν της έκδοσης Υπουργικής Απόφασης, και ότι, έως τότε, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4331/2015, όπως ισχύει.

7. Επί του άρθρου 23

Στο άρθρο 23 προβλέπεται η ίδρυση δικαιώματος παράστασης πολιτικής αγωγής για τους εργαζομένους προς υποστήριξη της κατηγορίας στο έ-

γκλημα της μη καταβολής δεδουλευμένων και αποζημίωσης απόλυσης συμφώνως προς τον α.ν. 690/1945 και το άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 3996/2011. Η διαπίστωση των στοιχείων της ειδικής υπόστασης του ανωτέρω εγκλήματος, στο μέτρο που συνιστά έγκλημα συμπεριφοράς, είναι ευχερής και προκύπτει συνήθως εξ εγγράφων. Ο θιγείς εργαζόμενος, εξ άλλου, εφόσον καταθέτει ως μάρτυρας, μπορεί να συμβάλει αποδεικτικώς στη δικανική κρίση. Συνεπώς, η νέα ρύθμιση αποκλίνει από τις ρυθμίσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την πολιτική αγωγή.

8. Επί του άρθρου 24

Με την παράγραφο 8 του άρθρου 24 ορίζεται ότι οι θέσεις προσωπικού των Τμημάτων Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων Γρεβενών και Ορεστιάδας κατανέμονται μεταξύ των υφιστάμενων κενών θέσεων προσωπικού του ΣΕΠΕ με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συμφώνως προς το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 54 του ν. 4178/2013.

Η ως άνω διάταξη ρυθμίζει την «κατανομή των θέσεων προσωπικού ανά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα σε οργανικές μονάδες με απόφαση του οικείου οργάνου διοίκησης, μετά από εισήγηση των προϊσταμένων Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης, με βάση την αποστολή κάθε οργανικής μονάδας και τις ανάγκες της υπηρεσίας». Συνεπώς, συνάγεται ότι, πριν από την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης, απαιτείται εισήγηση των προϊσταμένων των ως άνω οργανικών μονάδων του φορέα.

9. Επί του άρθρου 26

Στο άρθρο 26 προβλέπεται η εισαγωγή ιδιαίτερα επιβαρυντικής περίπτωσης, όταν τα εγκλήματα των άρθρων 229 («Ψευδής καταμήνυση»), 308 έως 311 («Απλή σωματική βλάβη», «Απρόκλητη σωματική βλάβη», «Επικίνδυνη σωματική βλάβη», «Βαριά σωματική βλάβη», «Θανατηφόρα βλάβη»), 333 («Απειλή»), 361 («Εξύβριση») και 361Α («Απρόκλητη έμπρακτη Εξύβριση») ΠΚ τελούνται σε βάρος του ειδικού γραμματέα, των επιθεωρητών του ΣΕΠΕ και των υπαλλήλων του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους, όταν αυτοί συντρέχουν σε ελέγχους, σε συμφιλιωτική διαδικασία και σε διαδικασία επίλυσης εργατικών διαφορών.

Εν προκειμένω, εισάγεται κανόνας επιμέτρησης που εφαρμόζεται υποχρεωτικώς. Δημιουργείται προβληματισμός εάν λαμβάνει υπόψη επαρκώς

την ειδική πρόληψη, δοθέντος ότι στηρίζεται εξ ολοκλήρου στη φύση των καθηκόντων των ανωτέρω προσώπων.

10. Επί του άρθρου 31

Με το άρθρο 31 ορίζεται ότι η υπ' αριθ. 6537/494 «Σύμβαση Συντήρησης του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας ΟΠΣ-ΣΕΠΕ, η οποία, συμφώνως προς την αιτιολογική έκθεση, λήγει την 31.12.2018, παρατείνεται αυτοδικαίως έως την 31.12.2019. Περαιτέρω, ορίζεται ότι, έως την 31.12.2018, θα προκηρυχθεί διαγωνισμός για την ανάθεση των υπηρεσιών αυτών, και, σε περίπτωση που υπογραφεί σχετική σύμβαση, η παραταθείσα σύμβαση λύεται αυτοδικαίως, ακόμη και πριν από το πέρας της τασσόμενης προθεσμίας (31.12.2019).

Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι η διοικητική σύμβαση συνδέεται στενώς με τη συνεχή, αδιάλειπτη και απρόσκοπτη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, λόγω δε ακριβώς της σπουδαιότητας των βασικών αναγκών, στην ικανοποίηση των οποίων αποσκοπούν, δεν επιτρέπεται η διακοπή της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών. Υπό αυτήν την έννοια, η διοίκηση διαθέτει το δικαίωμα επέμβασης στον συμβατικό δεσμό με τη μορφή της μονομερούς τροποποίησης των όρων της σύμβασης, ώστε να ικανοποιηθεί ο δημόσιος σκοπός τον οποίο εξυπηρετεί η συγκεκριμένη σύμβαση. Η επέμβαση, πάντως, στον συμβατικό δεσμό, επειδή διαταράσσει τη σταθερότητα και την οικονομική ισορροπία, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την εξυπηρέτηση της εκτέλεσης της σύμβασης και την πραγμάτωση του δημόσιου σκοπού και να δικαιολογείται από τις αρχές της αναλογικότητας και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου (βλ. Απ. Γέροντα, Δίκαιο Δημοσίων Έργων – Η διοικητική σύμβαση – Ανάθεση – Εκτέλεση – Δικαστική Προστασία, 2009, σελ. 554).

Σημειώνεται, περαιτέρω, ότι, συμφώνως προς το άρθρο 2 παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (αα) του ν. 4013/2011, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων «[γ]νωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: αα) Η Αρχή γνωμοδοτεί επί των διατάξεων σχεδίων νόμων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις πριν από την κατάθεση τους στη Βουλή. Αν ο αρμόδιος Υπουργός διαφωνεί με τη γνώμη της Αρχής, η Αρχή δύναται να συγκαλεί συσκέψεις, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της και εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων Υπουρ-

γείων με σκοπό την ανταλλαγή και σύγκλιση των απόψεων. Στις εν λόγω συσκέψεις η Αρχή και κάθε συναρμόδιος Υπουργός μπορούν να ζητούν τη συμμετοχή ανεξάρτητων τρίτων, ειδικών σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Οι συσκέψεις αυτές πραγματοποιούνται σε διάστημα δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση της πρόσκλησης της Αρχής στους συμμετέχοντες. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη συνέχιση της διαδικασίας ψήφισης του σχεδίου νόμου. Αν δεν αρθεί η διαφωνία μεταξύ του αρμόδιου Υπουργού και της Αρχής, στη γνώμη της Αρχής προσαρτάται έκθεση του Υπουργού στην οποία περιλαμβάνεται και ειδική αιτιολόγηση κάθε απόκλισης από το περιεχόμενο της γνώμης. Τα εν λόγω έγγραφα συνοδεύουν τα σχέδια νόμων κατά την κατάθεση τους στη Βουλή και αναρτώνται με επιμέλεια της Αρχής στην ιστοσελίδα της. Σε περίπτωση απόκλισης του σχεδίου νόμου από τη γνώμη της Αρχής, η αρμόδια επιτροπή της Βουλής δύναται να καλεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, σε ακρόαση τον Πρόεδρο της Αρχής».

11. Επί του άρθρου 32

Διά του άρθρου 32 εισάγεται ρύθμιση αναφορικής προς τη νομιμοποίηση δαπανών του ΕΦΚΑ, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν το έτος 2017 και αφορούν λειτουργικές και λοιπές δαπάνες του φορέα. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι, εφόσον δεν έχουν εξοφληθεί οι προαναφερθείσες δαπάνες, αυτές δύναται να καταβάλλονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του ΕΦΚΑ, έτους 2018 και 2019.

Συμφώνως προς τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «[μ]ε το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ' του Συντάγματος καθιερώνεται ο κατασταλτικός έλεγχος των δημοσίων εν γένει δαπανών και ανατίθεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο κοινός νομοθέτης πάντως δεν κωλύεται να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του ως άνω ελέγχου και να καθορίσει, ακόμη και αναδρομικώς, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις άσκησης του. Στη ρυθμιστική αυτή εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη «νομιμοποίηση» δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ως άνω ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως» (ΕΣ 706/2018 (Τμ. IV), ΕΣ Ολομ. 981/2016).

12. Επί του άρθρου 36 παρ. 2

Εν προκειμένω, ισχύουν συναφώς οι ως άνω επισημάνσεις επί του άρθρου 1 παρ. 2 του νομοσχεδίου.

13. Επί του άρθρου 37

Διά των διατάξεων του άρθρου 37 προτείνεται η κατάργηση, από 1.1.2019, των Περιφερειακών Γραφείων/Ενοτήτων του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), και η «μεταφορά» του τακτικού προσωπικού τους, «με τη θέση που κατέχει, στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ), στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ή σε άλλους φορείς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».

Ως προς τη μισθολογική μεταχείριση των ανωτέρω υπαλλήλων ορίζεται ότι «[τ]ο προσωπικό κατατάσσεται σε βαθμό και μισθολογικό κλιμάκιο σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί χρόνου που αναγνωρίζεται στο Δημόσιο» (άρθρο 37 παρ. 5 εδάφ. γ' του νομοσχεδίου), χωρίς ειδικότερη αναφορά στο ζήτημα της διατήρησης της προσωπικής διαφοράς που τυχόν λαμβάνει.

Συμφώνως προς το άρθρο 27 παρ. 4 του ν. 4354/2015 («Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων»), «[σ]ε περίπτωση μετάταξης ή μεταφοράς του υπαλλήλου σε άλλο φορέα, η προσωπική διαφορά του παρόντος άρθρου παύει να καταβάλλεται. Εξαιρέση αποτελεί μόνο η υποχρεωτική μετάταξη ή μεταφορά του υπαλλήλου σε άλλο φορέα, λόγω συνολικής ή μερικής μεταφοράς ή κατάργησης της Υπηρεσίας του ή στο πλαίσιο κινητικότητας των υπαλλήλων, όπως αυτή καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών, οπότε η εν λόγω προσωπική διαφορά εξακολουθεί να καταβάλλεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1».

Στο πλαίσιο, εξ άλλου, του συναφούς θεσμού του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας (βλ. ν. 4440/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεώσεις των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις των άρθρων 6 και 8 του Ν. 4369/2016, ασυμβίβαστα και πρόληψη των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων και λοιπές διατάξεις») και, ειδικότερα, ως προς το καθεστώς που διέπει την εργασιακή σχέση των μετατασσομένων, ορίζεται ότι «[σ]το πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΚ [Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας], οι προκηρυσσόμενες θέσεις καλύπτονται με ενιαίο τρόπο, ανεξαρτήτως εάν οι υπάλληλοι είναι μόνιμοι ή απασχολούμενοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Σε κάθε περίπτωση η μετάταξη διενεργείται με την ίδια σχέση εργασίας. Οι μετατασσομένοι διατηρούν το ίδιο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς, καθώς

και τυχόν προσωπική διαφορά στις αποδοχές τους» (βλ. άρθρο 2, υπό τον τίτλο «Γενικές αρχές», παρ. 5 του ν. 4440/2016).

Υπό το φως των ανωτέρω, το ως άνω προσωπικό διατηρεί, μετά τη μεταφορά του στην υπηρεσία υποδοχής, την προσωπική διαφορά που τυχόν ελάμβανε στην υπό κατάργηση υπηρεσία προέλευσης.

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2018

Οι εισηγητές
Δάφνη Ακουμιανάκη
Αθανασία Διονυσοπούλου (επί των άρθρων 23 και 26)
Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Επιστημονικές Συνεργάτιδες
Δημήτριος Κανελλόπουλος
Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής
Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών